

Stav ekonomickej vedy na Slovensku

Pavel CIAIAN* – Ján POKRIVČÁK** – Miroslava RAJCANIOVÁ***

1. Úvod

Vysokoškolskému vzdelávaniu, vede a výskumu sa v literatúre venuje veľká pozornosť. Weiler (2000) zdôrazňuje pozitívnu úlohu univerzít v základnom výskume, kde univerzity pomáhajú eliminovať zlyhanie trhu vznikajúce v dôsledku nedokonalých informácií a existencie verejných statkov (Stigler, 1961). Adams (1990) zdôrazňuje hlavný význam vedy ako stimulantu rastu produktivity v priemysle, kým Smith (2003) pozitívne hodnotí vplyv vedy a univerzitného výskumu na lokálny ekonomický rast. OECD (1996) zvlášť zdôrazňuje význam vedy a univerzitného vzdelávania v novej ekonomike, ktorá je založená na vedomostiach. Prostredníctvom výskumnej činnosti na univerzitách sa podporuje kreativita, inovatívnosť, flexibilita – vlastnosti, ktoré sú nevyhnutné pre novú ekonomiku (Conceicao et al., 1998), (Brown – McCartney, 1998).

V Slovenskej republike (ako aj v iných tranzitívnych štátoch) sa vysokoškolskému vzdelávaniu venuje veľká pozornosť aj pre prebiehajúcu reformu vysokého školstva. Deklarovaným cieľom reformy má byť zvýšenie kvality vysokoškolského štúdia a dôraz na výskumnú činnosť. Dôležitosť vedy a výskumu na univerzitách ako prostriedku rastu konkurencieschopnosti ekonomiky zdôrazňuje Európska komisia v rámci tzv. Lisabonskej stratégie.

V článku sledujeme niekoľko parciálnych cieľov. Prvým cieľom je zhodnotenie kvality univerzít, ktoré poskytujú ekonomické vzdelávanie, a výskumných ústavov, ktoré sa zaoberajú ekonomickým výskumom, na základe publikačnej činnosti. Napriek veľkému dôrazu na zvyšovanie úrovne vedy a výskumu na slovenských univerzitách a výskumných pracoviskách neexistuje doteraz žiadne kvantifikovateľné hodnotenie kvality jednotlivých slovenských vedecko-výskumných pracovísk. Nie je preto jasné, ktoré univerzity, resp. výskumné pracoviská, sú kvalitné a ktoré zaostávajú. Meraenie kvality vysokoškolského vzdelávania je prostriedkom na vytvorenie trhu, na ktorom môžu univerzity navzájom transparentne súťažiť, a tým zvyšovať kvalitu výskumu a vzdelávania.

Druhým cieľom je porovnať úroveň slovenského ekonomického výskumu s okolitými štátmi a so svetovým štandardom, a teda poskytnúť informácie

* Katholieke Universiteit Leuven (Belgie), Fakulta ekonomiky a Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre (pavel.ciaian@econ.kuleuven.be)

** Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre a Katholieke Universiteit Leuven (Belgie), Centre for Agricultural and Food Economics (jan.pokrivcak@uniag.sk)

*** Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre (miroslava.rajcaniova@fem.uniag.sk)

o tom, do akej miery slovenské ekonomické fakulty zaostávajú za svetom a aké sú hlavné dôvody tohto stavu.

Článok ďalej nepriamo hodnotí aj kvalitu vyučovania na slovenských univerzitách ekonomického zamerania. Kvalita výskumu na univerzitách má totiž vplyv aj na kvalitu učenia. Priame zapojenie sa do výskumu pomáha učiteľom akumulovať najnovšie vedomosti z odboru, pretože publikovanie výsledkov výskumu v časopisoch, resp. zborníkoch si vyžaduje aj konfrontáciu vlastných metód a záverov s najnovšími poznatkami. Učitelia zaoberajúci sa vedeckou činnosťou sú schopní naučiť študentov pochopiť a riešiť problémy. Na druhej strane učitelia, ktorí sa výskumom nezaoberajú, majú tendenciu viac sa orientovať na povrchné učenie s dôrazom na memorovanie vedomostí a pasívny prístup k riešeniu problémov (Brown – McCartney, 1998).

Výskum hodnotiaci kvalitu univerzít má vo vyspelých krajinách dlhodobú tradíciu. Jedna z prvých publikácií, ktorá hodnotila produktivitu ekonomických katedier amerických univerzít, vyšla v roku 1956 (Fusfeld, 1956). Neskôr nasledovali ďalšie štúdie: (Davis – Papanek, 1984), (Conroy – Dusansky, 1995), (Scott – Mitias, 1996), (Dusansky – Vernon, 1998), (Mixon – Upadhyaya, 2001). Obdobné hodnotenia ekonomických katedier sa uskutočnili aj v iných štátoch: v Austrálii (Sinha – Macri, 2002), Kanade (Towe – Wright, 1995), na Novom Zélande (Bairam, 1997), v Španielsku (Dolado et al., 2003) a za celú Európu (Kalaitzidakis et al., 2002).

V regióne strednej a východnej Európy sa takéto hodnotenia univerzít a výskumných ústavov zatiaľ neuskutočnili. Článok je preto jedným z prvých pokusov o zhodnotenie kvality ekonomického výskumu v strednej a východnej Európe na základe publikačnej činnosti. Turnovec (2005) uskutočňuje podobný výskum v ČR.

Existujú dva metodické postupy na hodnotenie kvality univerzít a výskumných pracovísk:

- a) Podstata prvého prístupu spočíva v spočítaní počtu článkov publikovaných pracovníkmi daného pracoviska v karentovaných časopisoch¹. Väčšia váha sa pridáva publikáciám v najdôležitejších časopisoch (*American Economic Review*, *Econometrica*, *International Economic Review*, *Journal of Political Economy* etc.). Niektoré hodnotenia univerzít berú do úvahy len články publikované v najprestížnejších časopisoch, nie vo všetkých karentovaných časopisoch. Napríklad Conroy a Dusansky (1995) a Dusansky a Vernon (1998) berú do úvahy len publikácie v 8 najlepších ekonomických časopisoch. Scott a Mitias (1996) zasa zohľadňujú len publikácie v 36 najlepších časopisoch na svete. Zohľadňuje sa aj veľkosť pracoviska a počet strán na publikáciu. Túto metodiku použili Conroy a Dusansky (1995), Scott a Mitias (1996), Bairam (1997), Mixon a Upadhyaya (2001), Dolado et al. (2003) atď. Zdrojom údajov sú databázy *EconLit* a *Social Sciences Citation Index* (SSCI). Uvedené databázy zahŕňajú najvýznamnejšie časopisy z ekonómie a blízkych spoločenských vied. Publikované práce v týchto časopisoch predstavujú svetovú kvalitu,

¹ Karentované časopisy sú tie, ktoré sú v databáze *Social Sciences Citation Index* (SSCI) a majú pridelený impaktový faktor (*impact factor*).

ktorú zaručuje dôkladný proces kontroly kvality vo forme oponentských posudkov významných odborníkov z danej oblasti.

- b) Druhý prístup je založený na spočítaní citácií (tzv. citačný vplyv – *citation impact*) autorov z danej inštitúcie. Týmto spôsobom sa zohľadňuje vplyv publikácie na vývoj ekonomických vied. Literatúra hodnotiaca kvalitu univerzít nezohľadňuje autocitácie z dôvodu nedostatočnej kontroly kvality. Inštitucionálnu príslušnosť autorov táto literatúra rieši rôznymi spôsobmi. Buď sa kredit za citáciu rozdelí proporcionálnym podielom medzi autorov a ich inštitúcie, alebo dostane každý celý kredit, alebo je to kombinácia týchto dvoch prístupov.

V oboch metodických postupoch sa používajú buď stavové veličiny, alebo toky. Pri použití stavovej veličiny je kvalita pracoviska funkciou všetkých publikácií súčasných pracovníkov. Do úvahy sa berú aj publikácie, ktoré súčasní pracovníci publikovali v minulosti počas pôsobenia na inej inštitúcii. Stavovú metódu hodnotenia kvality pracovísk univerzít a výskumných ústavov používajú napríklad Baumann, Werden a Williams (1987), Conroy a Dunsany (1995), Mixon a Upadhyaya (2001), Sinha a Macri (2002). Daná metóda sa použila aj v našom článku. Kvalita pracoviska pri použití tokovej veličiny je funkciou všetkých publikácií osôb, ktoré v čase publikovania pôsobili na danom pracovisku. Neberie sa do úvahy publikácia súčasného pracovníka, ktorá bola publikovaná v minulosti, keď pracovník pôsobil v inej inštitúcii. Na druhej strane sa však berú do úvahy aj publikácie osôb, ktoré už v súčasnosti nie sú zamestnancami danej inštitúcie, ale v čase publikovania v danej inštitúcii zamestnaní boli. Hlavná nevýhoda použitia tokových veličín spočíva v tom, že nereprezentuje súčasnú úroveň ľudských zdrojov na pracovisku. Túto metódu využíva Dolado et al. (2003), ako aj rebríček 500 najlepších svetových univerzít zostavený univerzitou Shanghai Jiao Tong². Fandel (2005) poskytuje prehľad o iných možných metódach hodnotenia univerzít, ktoré používajú matematické programovanie a zohľadňujú počet absolventov, príspevky zo štátneho rozpočtu, objem získaných výskumných grantov atď.

2. Metodológia

Hodnotila sa publikačná činnosť ekonomických univerzít (univerzít, resp. fakúlt, ktoré majú ekonomické katedry alebo pracoviská) a ekonomických pracovísk výskumných ústavov (SAV a Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva – VÚEPP). Ekonomické katedry existujú aj v rámci neekonomických univerzít alebo fakúlt, napr. Fakulta elektroniky a informatiky STU Bratislava má aj Katedru ekonomiky a manažmentu. Pri hodnotení sa brali do úvahy len ekonomické katedry fakúlt, nezohľadňovali sa katedry, ktoré sa venujú neekonomickým a blízkym spoločenským vedám. Do hodnotenia bola zahrnutá aj Academia Istropolitana Nova (AINova), ktorá je nevládnym inštitútom poskytujúcim vzdelávanie, konzultácie a aplikovaný výskum. Hlavným dôvodom zahrnutia AINova do hod-

² V tomto rebríčku sa v roku 2005 neumiestnila nijaká slovenská univerzita, Karlova Univerzita bola jediným zástupcom ČR a skončila na 203.–300. mieste.

TABUĽKA 1 Zoznam hodnotených ekonomických univerzít a výskumných ústavov

EU NF FHI FPM FMV PF-Košice OF	Ekonomická univerzita, Bratislava Národohospodárska fakulta Fakulta hospodárskej informatiky Fakulta podnikového manažmentu Fakulta medzinárodných vzťahov Podnikovohospodárska fakulta v Košiciach Obchodná fakulta
UK FSEV FM FMFI	Univerzita Komenského, Bratislava Fakulta sociálnych a ekonomických vied Fakulta managementu Fakulta matematiky, fyziky a informatiky
UMB EF FF FPVMV	Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica Ekonomická fakulta Fakulta financií Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov
SPU FEM FEŠRR	Slovenská poľnohospodárska univerzita, Nitra Fakulta ekonomiky a manažmentu Fakulta európskych štúdií a regionálneho rozvoja ^a
TUK EF	Technická univerzita v Košiciach Ekonomická fakulta
TnUAD FSEV	Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka, Trenčín Fakulta sociálno-ekonomických vzťahov
ŽU FPEDS	Žilinská univerzita Fakulta prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov
STU FEI FChPT SF	Slovenská technická univerzita v Bratislave Fakulta elektrotechniky a informatiky Fakulta chemickej a potravinárskej technológie Stavebná fakulta
SAV PÚ ÚSSE	Slovenska akadémia vied, Bratislava Prognostický ústav Ústav slovenskej a svetovej ekonomiky
VÚEPP	Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva
AINova	Academia Istropolitana Nova

poznámka: ^a Nie je zahrnutá Katedra ekológie.

notenia je fakt, že mnohé výskumy ekonomického vzdelávania – napr. (Pleskovic et al., 2000) – vo strednej a východnej Európe vysoko hodnotia typ ekonomického vzdelávania, ktorý AINova poskytuje. Z hodnotenia sme vylúčili City University z dôvodu nekonzistentných údajov. City University je súkromnou ekonomickou univerzitou a v čase uskutočňovania výskumu poskytovala bakalárske vzdelanie a program MBA, v súčasnosti poskytuje vzdelanie v ekonómii aj na magisterskom stupni. Zoznam hodnotených pracovísk poskytuje *tabuľka 1*.

Hodnotenie pracovísk vychádza z publikácií interných pracovníkov pôsobiach na jednotlivých ekonomických univerzitách a výskumných praco-

viskách v SR. Databázy pracovníkov sa získali z webových stránok jednotlivých pracovísk.³ Použil sa akademický rok 2004/2005. Externí pracovníci sa neberú do úvahy, keďže neexistujú spoľahlivé údaje o pôsobení externých pracovníkov na univerzitách.⁴

Údaje o publikačných aktivitách sa čerpali z databáz SSCI a EconLit. Získali sa publikácie za každú osobu z databázy pracovníkov za obdobie rokov 1990–2004.

2.1 Kritériá a výpočet konečného hodnotenia

Pri hodnotení ekonomických pracovísk sa použili tri kritériá:

1. *Kritérium 1:* Články publikované v karentovaných ekonomických časopisoch:
 - váha = 50 %
 - zdroj: SSCI
2. *Kritérium 2:* Články publikované v karentovaných časopisoch z iných odborov než ekonómia. Mnohí ekonómovia sa podieľajú na interdisciplinárnom výskume a môžu publikovať výsledky svojej práce aj v časopisoch z príbuzných odborov, ako je napríklad sociológia, právo atď.:
 - váha = 20 %
 - zdroj: SSCI
3. *Kritérium 3:* Iné ekonomické publikácie (nekarentované časopisy – t. j. časopisy, ktoré nie sú v SSCI, ale nachádzajú sa v EconLit –, knižné publikácie, knižné revízie, editoriálny materiál, working papers):
 - váha = 30 %
 - zdroj: EconLit, SSCI

Kritérium 1: Články publikované v karentovaných ekonomických časopisoch

(váha v celkovom hodnotení: 50%)

Spôsob výpočtu hodnoty publikácie pre pracovníka a pre inštitúciu:⁵

– *hodnota publikácie* = (kvalita časopisu x počet strán) / počet autorov + (kvalita časopisu x počet nevlastných citácií⁶) / počet autorov

Napríklad: publikácia J. Hrona a P. Štefánika v ekonomickom časopise, počet strán 10, žiadna citácia. Hodnota ekonomického časopisu je 0.04.

Hodnota tejto publikácie je = $(0.04 \times 10) / 2 = 0.2$ pre každého autora;

– *hodnota publikácií pre pracovníka* = suma hodnoty všetkých publikácií publikovaných daným pracovníkom za roky 1990–2004;

³ Neaktuálnosť webovej stránky by nemala podstatným spôsobom ovplyvniť výsledky vzhľadom na nízku mobilitu pracovníkov slovenských univerzít a výskumných ústavov.

⁴ Externí pracovníci sa berú do úvahy len v prípade AINova. Váha externých pracovníkov na hodnotu univerzity alebo fakulty bola stanovená na 0.5. Nižšia váha pridelená externým pracovníkom zohľadňuje fakt, že externí pracovníci nepôsobia na danom pracovisku na plný úväzok, a preto ani nemôžu mať stopercentný vplyv na kvalitu pracoviska.

⁵ Podobnú metodiku používajú Dusansky a Venron (1998).

⁶ Počet citácií obsahuje len databáza SSCI. Z tohto dôvodu daný údaj obsahujú len publikácie, ktoré sú v tejto databáze.

TABUĽKA 2 Kvalita vybraných karentovaných časopisov

názov vybraných karentovaných časopisov	hodnota (AER = 1)
Journal of Economic Perspectives	1,38
American Economic Review (AER)	1,00
European Urban and Regional Studies	0,75
Economic Journal	0,72
International Journal of Urban and Regional Research	0,65
Journal of Common Market Studies	0,52
European Economic Review	0,50
Journal of Public Economics	0,48
Economic History Review	0,47
Journal of Comparative Economics	0,41
Oxford Review of Economic Policy	0,38
American Journal of Agricultural Economics	0,34
Journal of Banking & Finance	0,34
Economics of Transition	0,32
Journal of Agricultural Economics	0,28
Kyklos	0,23
Europe-Asia Studies	0,21
Public Choice	0,18
Eurasian Geography and Economics	0,18
Economics Letters	0,15
Journal of Economic Education	0,14
Post-Communist Economies	0,12
Applied Economics	0,11
Information Economics and Policy	0,10
Finance a úvěr – Czech Journal of Economics and Finance	0,10
Politická ekonomie	0,09
Eastern European Economics	0,08
Applied Economics Letters	0,06
Ekonomický časopis	0,04

– *hodnota publikácií pre inštitúciu* = výpočet priemeru celkovej produkcie a produktivity na zamestnanca. Celková produkcia je suma hodnôt všetkých pracovníkov, ktorí boli v danej inštitúcii zamestnaní v akademickom roku 2004/05, kým produktivita na zamestnanca je podiel celkovej produkcie a počtu zamestnancov.

Kvalita časopisu sa vypočítala ako priemer impaktového faktora za roky 2000–2004 lomeného priemerným impaktovým faktorom časopisu *American Economic Review* (AER). Teda časopis AER má hodnotu 1. Ostatné časopisy majú relatívnu hodnotu v porovnaní s AER. Časopisy kvalitnejšie ako AER majú hodnotu väčšiu ako 1 a časopisy menej kvalitné než AER majú hodnotu menšiu ako 1 (*tabuľka 2*). Časopisy, ktoré nemajú impaktový faktor (týka sa to najmä časopisov z databázy EconLit), dostali hodnotu časopisu, ktorý má najnižší priemerný impaktový faktor v odbore ekonómia. Prameňom hodnôt impaktového faktora je ISI Web of Knowledge.⁷

⁷ Impaktový faktor reprezentuje kvalitu časopisu a jeho hodnota za určitý rok sa vypočíta ako pomer počtu citovaných článkov daného časopisu, ktoré boli publikované za minulé dva roky, a celkového počtu publikovaných článkov za minulé dva roky.

TABUĽKA 3 Poradie univerzít a výskumných ústavov

poradie	univerzita	publikácie celkove	publikácie na na pracovníka	publikácie celkove (%)	publikácie na na pracovníka (%)	priemer
1	SAV	126,54	1,56	100,00	100,00	100,00
2	AINova	36,74	0,77	29,04	49,51	39,28
3	EU	87,72	0,13	69,32	8,37	38,85
4	UK	52,06	0,33	41,14	20,83	30,99
5	STU	13,16	0,24	10,40	15,60	13,00
6	UMB	12,28	0,04	9,70	2,61	6,16
7	TUK	1,75	0,04	1,38	2,33	1,85
8	SPU	3,28	0,02	2,59	1,01	1,80
9	VÚEPP	2,03	0,02	1,61	1,46	1,54
10	TnUAD	1,37	0,02	1,08	1,59	1,33
11	ŽU	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Kritérium 2: Články publikované v karentovaných časopisoch z iných odborov než ekonómia

Metodológia je podobná ako v prípade článkov publikovaných v ekonomických karentovaných časopisoch. Rozdiel je len taký, že v konečnom hodnotení toto kritérium bude mať nižšiu váhu (20 %).

Kritérium 3: Iné ekonomické publikácie (knižné publikácie, knižné revízie, editoriálny materiál, ...)

Metodológia je podobná ako v prípade hodnotenia publikácií v karentovaných časopisoch. Toto kritérium má váhu 30 %. Keďže väčšina z týchto publikácií nemá impaktový faktor (hlavne knižné publikácie), dostanú hodnotu časopisu z odboru ekonómia, ktorý má impaktový faktor najnižší priemerný.

3. Výsledky a diskusia

Podľa našej metodiky je SAV najkvalitnejším výskumným ekonomickým pracoviskom v SR. S odstupom nasledujú AINova, EU a UK. Strednú kvalitu ekonomickej výskumnej činnosti reprezentujú v SR STU a UMB. Na spodných priečkach sa umiestnili TUK, SPU, VÚEPP, TnUAD a ŽU (tabuľka 3). Z výsledkov vyplýva, že podstatnú časť (43 %) celkových publikácií vyprodukovali výskumné ústavy (najmä SAV a v menšej miere aj VÚEPP). Výsledky teda potvrdzujú, že slovenské univerzity sa ešte netransformovali na skutočné výskumné univerzity. Stále pretrvávajú „rozdelenie práce“, pri ktorom sa výskumné ústavy venujú výskumu a univerzity výučbe. Neexistenciu tradície výskumu na univerzitách, ktorý je dôsledkom socialistickej éry, pokladá za veľký problém pri transformácii stredo- a východoeurópskych univerzít aj Moore (1994). Slabá výskumná činnosť univerzít v porovnaní s výskumnými ústavmi sa v konečnom dôsledku prejaví aj slabým prenosom najnovších poznatkov k študentom a prostredníctvom nich aj do praxe. Bez výskumnej činnosti navyše nerastie úroveň pedagógov ani študentov.

TABUĽKA 4 Poradie fakúlt a pracovísk výskumných ústavov

poradie	univerzita	fakulta	publikácie celkove	publikácie na pracovníka	publikácie celkove (%)	publikácie na pracovníka (%)	priemer
1	SAV	PÚ	48,50	2,20	62,16	100,00	81,08
2	SAV	ÚSSE	78,03	1,32	100,00	59,99	80,00
3	UK	FSEV	32,90	1,12	42,16	50,59	46,37
4	AINova	AINova	36,74	0,77	47,08	35,09	41,08
5	STU	FEI	13,06	0,73	16,74	32,91	24,83
6	EU	OF	24,88	0,19	31,88	8,48	20,18
7	EU	NF	25,65	0,15	32,87	6,82	19,85
8	UK	FMFI	15,30	0,40	19,61	18,03	18,82
9	EU	FPM	13,91	0,12	17,83	5,35	11,59
10	EU	FHI	11,84	0,09	15,18	4,30	9,74
11	EU	PF-Košice	8,83	0,11	11,31	4,88	8,10
12	UMB	FF	5,09	0,09	6,52	3,98	5,25
13	UMB	EF	5,63	0,03	7,21	1,51	4,36
14	UK	FM	3,86	0,04	4,94	1,90	3,42
15	EU	FMV	2,60	0,06	3,34	2,81	3,07
16	SPU	FEM	2,92	0,02	3,74	0,84	2,29
17	TUK	EF	1,75	0,04	2,24	1,65	1,94
18	VÚEPP	VÚEPP	2,03	0,02	2,61	1,04	1,82
19	UMB	FPVMV	1,56	0,02	1,99	0,95	1,47
20	TnUAD	FSEV	1,37	0,02	1,75	1,13	1,44
21	SPU	FESRR	0,35	0,01	0,45	0,33	0,39
22	STU	FChPT	0,10	0,01	0,13	0,37	0,25
23–24	ŽU	FPEDS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
23–24	STU	SF	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Z hľadiska produktivity práce (publikácie na pracovníka) je stále najlepšie hodnotená SAV, za ktorou nasleduje AINova (tabuľka 3). Na druhej strane si v tomto kritériu pohoršila EU. Podľa celkových publikácií je EU na 2. mieste, kým podľa publikácií na pracovníka až na 5. mieste. V prípade EU teda existujú klesajúce výnosy z rozsahu. Inými slovami: veľké univerzity zároveň nemusia byť aj efektívne vo výskume.

Tabuľka 4 poskytuje informácie o hodnotení jednotlivých fakúlt, resp. pracovísk univerzít alebo výskumných ústavov.⁸ Dezagregácia údajov na úroveň fakúlt čiastočne vyjasní aj dôvody rozdielov medzi produkciou a produktivitou jednotlivých univerzít. Vidieť to na príklade EU, ktorej fakulty v celkovom poradí klesli. Najlepšie hodnotená fakulta EU je až na šiestom mieste. Smerom hore v relatívnom hodnotení sa posunuli fakulty UK (hlavne FSEV) a STU. AINova si mierne pohoršila pozíciu v relatívnom hodnotení. AINova je hodnotená ako celok, lebo jej veľkosť je porovnateľná s veľkosťou typickej fakulty v SR.

⁸ V ojedinelých prípadoch nastala situácia, že daný pracovník bol uvedený v zozname pracovníkov na dvoch alebo viacerých fakultách, resp. ústavoch. V takomto prípade sa publikačná hodnota tohto pracovníka rozdelila rovnomerne medzi všetky pracoviská, kde je uvedený ako trvalý zamestnanec.

TABUĽKA 5 Poradie univerzít (bez zahrnutia slovenských časopisov)

poradie	univerzita	publikácie celkove	publikácie na pracovníka	publikácie celkove (%)	publikácie na pracovníka (%)	priemer
1	AINova	35,08	0,739	85,82	100,00	92,91
2	UK	40,88	0,256	100,00	34,59	67,30
3	SAV	31,85	0,393	77,90	53,23	65,57
4	EU	16,21	0,024	39,66	3,27	21,46
5	STU	5,42	0,100	13,26	13,59	13,43
6	UMB	5,45	0,018	13,33	2,45	7,89
7	SPU	1,84	0,009	4,51	1,21	2,86
8	VÚEPP	0,62	0,007	1,51	0,94	1,22
9	TnUAD	0,34	0,006	0,84	0,84	0,84
10–11	TUK	0,00	0,000	0,00	0,00	0,00
10–11	ŽU	0,00	0,000	0,00	0,00	0,00

Tabuľka 5 hodnotí produkciu a produktivitu univerzít a výskumných ústavov s vylúčením slovenských časopisov (*Ekonomický časopis, Sociológia, ...*). Dôvodom je fakt, že domáci autori majú lepší prístup k publikovaniu v domácich časopisoch ako k rovnako kvalitným časopisom v zahraničí. Podobný postup používajú aj iné hodnotenia univerzít, napríklad Bauwens (1998) pri hodnotení belgických ekonomických univerzít a ekonómov.

Pri vylúčení slovenských časopisov celkové publikácie výrazne klesli (o 63 %). Najvýraznejší pokles nastal pri EU, ktorej celkové publikácie klesli o 82 %. Celkové publikácie SAV klesli o 75 %. Na druhej strane najnižší pokles zaznamenali AINova (4,5 %) a UK (21 %). Z hľadiska publikácií celkove je na prvom mieste hodnotená UK, nasledujú AINova a SAV.

Celkový pokles množstva publikácií sa prejavil aj v poklese publikácií na pracovníka (tabuľka 5). Podľa tohto kritéria je najlepšie hodnotená AINova, na druhom mieste je SAV a na treťom UK. S podstatným odstupom nasledujú ďalšie univerzity, resp. pracoviská. S vylúčením slovenských časopisov sa stráca aj dominancia SAV vo výskumnej činnosti a produktivita SAV je už porovnateľná s produktivitou AINova a UK.

Pri súčasnom zohľadnení celkových publikácií, ako aj publikácií na pracovníka sa umiestnila ako prvá AINova. Výrazne si polepšila aj UK, zatiaľ čo SAV klesla z 1. miesta na 3. miesto a EU klesla z 3. miesta na 4. miesto.

Tabuľka 6 poskytuje informácie o hodnotení fakúlt bez zohľadnenia slovenských časopisov. AINova a FSEV UK vystriedali na čele pracoviská SAV (PÚ a ÚSSE). Podľa tohto kritéria si polepšili aj fakulty UMB a pohoršili si pracoviská EÚ a EF TUK. Treba však spomenúť, že rozdiel medzi fakultami je malý. Dôvodom je nízka produktivita väčšiny fakúlt. V skutočnosti jedna publikácia v dobrom časopise môže fakultu výrazne posunúť v rebríčku smerom hore. Týka sa to hlavne fakúlt na nižších priečkach rebríčka.

Všeobecne platí, že celkové publikácie aj publikácie na pracovníka sú výrazne nižšie po vylúčení slovenských časopisov. Na jednej strane to znamená, že výskum slovenských ekonómov je v prvom rade orientovaný na aplikované problémy týkajúce sa slovenskej ekonomiky. Tento výskum je špecifický pre slovenské, resp. stredo- a východoeurópske pomery, a preto

TABUĽKA 6 Poradie fakúlt (bez zahrnutia slovenských časopisov)

poradie	univerzita	fakulta	publikácie celkove	publikácie na pracovníka	publikácie celkove (%)	publikácie na pracovníka (%)	priemer
1	AINova	AINova	35,08	0,74	100,00	71,30	85,65
2	UK	FSEV	27,86	0,94	79,42	91,17	85,29
3	SAV	PÚ	22,79	1,04	64,96	100,00	82,48
4	UK	FMFI	12,55	0,33	35,78	31,47	33,63
5	STU	FEI	5,42	0,30	15,45	29,07	22,26
6	SAV	ÚSSE	9,06	0,15	25,81	14,81	20,31
7	EU	NF	7,57	0,04	21,58	4,26	12,92
8	UMB	FF	3,51	0,06	10,02	5,85	7,93
9	EU	OF	4,04	0,03	11,53	2,94	7,23
10	EU	PF-Košice	2,10	0,03	5,99	2,47	4,23
11	UMB	EF	1,91	0,01	5,43	1,09	3,26
12	EU	FHI	1,68	0,01	4,79	1,30	3,04
13	SPU	FEM	1,49	0,01	4,24	0,91	2,58
14	VÚEPP	VÚEPP	0,62	0,01	1,76	0,67	1,21
15	EU	FPM	0,66	0,01	1,87	0,54	1,20
16	UK	FM	0,46	0,01	1,32	0,49	0,90
17	SPU	FESRR	0,35	0,01	1,01	0,70	0,85
18	TnUAD	FSEV	0,34	0,01	0,97	0,60	0,79
19	EU	FMV	0,16	0,00	0,45	0,36	0,40
20	UMB	FPVMV	0,03	0,00	0,08	0,04	0,06
21–24	TUK	EF	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
21–24	ŽU	FPEDS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
21–24	STU	FChPT	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
21–24	STU	SF	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

je ľahšie publikovateľný v slovenských časopisoch. Na druhej strane to však môže signalizovať aj fakt, že množstvo slovenských ekonómov sa ešte stále nedokáže integrovať do európskeho, resp. svetového vedeckého priestoru, a teda nie je schopné publikovať v renomovaných zahraničných časopisoch.

Tabuľky 7 a 8 poskytujú informácie o poradí jednotlivých ekonómov interne pôsobiach na slovenských univerzitách, resp. výskumných ústavoch, na základe publikačnej činnosti. V prvej desiatke sa nachádza najviac ekonómov zo SAV, ak sa berú do úvahy všetky časopisy (tabuľka 7). Pri zohľadnení len zahraničných časopisov počet ekonómov zo SAV na čelných pozíciách klesá na úkor ekonómov z univerzít (tabuľka 8).

Pri interpretácii našich výsledkov treba brať do úvahy aj niektoré nedostatky nášho prístupu. V ojedinelých prípadoch mohli nastať problémy s identifikáciou mena v databázach (napríklad databáza SSCI neudáva celé prvé meno, ale používa iniciály) alebo s existenciou rovnakých mien. Tieto nedostatky metodiky sa minimalizovali dodatočnou kontrolou údajov priamo v časopise. Vo veľmi malom množstve prípadov nastal problém, že nebol udaný počet strán publikácie. Tento problém sme sa snažili vyriešiť priamou kontrolou daných publikácií. Náš výskum vychádzal z databáz pracovníkov jednotlivých pracovísk, ktoré boli uverejnené na domovských stránkach daných inštitúcií. Je možné, že niektoré mobility pracovníkov

TABUĽKA 7 Poradie ekonómov

poradové číslo	meno pracovníka	univerzita	publikácie celkove
1	Baláž Vladimír	SAV	19,4082
2	Fidrmuc Jarko	UK	10,7759
3	Lubyová Martina	SAV	7,6437
4	Okali Ivan	SAV	6,7436
5	Outrata Richard	SAV	6,3943
6	Brzica Daneš	SAV	6,2942
7	Gabrielová Herta	SAV	5,8145
8	Zajac Jaroslav	STU	5,7507
9	Šujan Ivan	SAV	5,6027
10	Baláž Peter	EU	5,5508

TABUĽKA 8 Poradie ekonómov (bez zahrnutia slovenských časopisov)

poradové číslo	meno pracovníka	univerzita	publikácie celkove
1	Baláž Vladimír	SAV	14,3504
2	Fidrmuc Jarko	UK	8,8261
3	Lubyová Martina	SAV	6,7238
4	Šujan Ivan	SAV	4,6373
5	Baláž Peter	EU	3,3628
6	Horniaček Milan	STU	3,0742
7	Caplanová Anetta	EU	2,5504
8	Zajac Jaroslav	STU	2,2763
9	Nemec Juraj	UMB	1,9792
10	Stulajter František	UK	1,9713

medzi pracoviskami počas výskumu sa nám nepodarilo zachytiť. Tento problém je však rozsahom malý, keďže mobilita pracovníkov je nízka, a nemal by podstatne ovplyvniť naše výsledky. Nedostatky nášho prístupu však nemajú relevantný vplyv na celkové výsledky nášho výskumu.

4. Porovnanie slovenských ekonomických inštitúcií so svetom a tranzitívnymi krajinami

Aká je kvalita slovenských ekonomických fakúlt v porovnaní so svetovým štandardom? Na zodpovedanie tejto otázky sme porovnali naše výsledky s výsledkami podobných výskumov v zahraničí. Na porovnanie sme použili výsledky štúdií (Dusansky – Vernon, 1998) a (Garcia-Castrillo et al., 2002). Metodiky, ktoré tieto dve štúdie používajú, sú najviac podobné našej meto-
dike.

Dusansky a Vernon (1998) na hodnotenie katedier ekonomiky na amerických univerzitách používajú stavový prístup. Pri hodnotení však berú do úvahy len publikácie v časopisoch tzv. Blue Ribbon⁹, ktorých je celkove osem.

Dusansky a Vernon (1998) zaradili na prvé miesto *Princeton University* s celkovým počtom publikácií 482,2 a s 11,78 publikáciami na zamestnanca za obdobie rokov 1990 až 1994. Na druhom mieste je hodnotená *Harvard*

University s celkovým počtom publikácií 518,3 a priemerným počtom publikácií na zamestnanca 10,8. Na 50. mieste sa umiestnila *Georgetown University* s celkovým počtom publikácií 42,8 a s priemerným počtom publikácií na zamestnanca 1,58. Pri aplikácii tejto metodiky v SR¹⁰ s použitím slovenských údajov sme zistili, že počet publikácií v 8 najlepších časopisoch dosiahol pri všetkých hodnotených univerzitách, resp. výskumných pracoviskách hodnotu nula. Ani jedna osoba zamestnaná na slovenskej univerzite, resp. výskumnom ústave, nemala publikáciu v časopisoch *Blue Ribbon*. To znamená, že slovenské ekonomické fakulty podstatne zaostávajú za najlepšimi ekonomickými fakultami (katedrami) v USA.

Garcia-Castrillo et al. (2002) hodnotia 1000 svetových ekonomických univerzít, výskumných ústavov a ekonomických výskumných centier (banky, medzinárodné organizácie atď.) na základe publikácií v 55 ekonomických časopisoch v rokoch 1992–1997. Nijaká zo slovenských univerzít, resp. nijaký z výskumných ústavov, sa neumiestnil/a v prvej tisícke ich hodnotenia. Pre názornosť sme použili tú istú metodiku na hodnotenie slovenských univerzít s použitím slovenských údajov¹¹. *Tabuľka 9* znázorňuje výsledky, ktoré dosiahli slovenské inštitúcie relatívne k svetovým univerzitám, resp. výskumným ústavom. Žiadna zo slovenských inštitúcií sa nedostala do prvej tisíciky, čo je rovnaký záver, ako dosiahli Garcia-Castrillo et. al. Rozdiel medzi úrovňou univerzít a výskumných ústavov v SR a vo svete je veľký. V tomto hodnotení najlepšia slovenská univerzita (STU) dosiahla len 0,11% úroveň Harvardskej univerzity, ktorá je hodnotená najlepšie. Z tranzitívnych štátov sa v prvej tisícke umiestnilo len 7 univerzít, resp. výskumných ústavov. Najlepšia univerzita zo strednej a východnej Európy dosiahla v tomto hodnotení 239. miesto. Nízka produktivita slovenských výskumných ústavov a univerzít nie je preto typická len pre Slovensko, ale ide o všeobecný jav charakterizujúci všetky krajiny strednej a východnej Európy.

Aké sú príčiny zaostávania ekonomických univerzít krajín strednej a východnej Európy? Veľký vplyv na stav súčasnej ekonomickej vedy má odlišný historický vývoj. V prvom rade v dôsledku socializmu neexistovala tradícia výskumu na univerzitách. Hlavným výskumným pracoviskom v ére socializmu bola akadémia vied, kým náplňou vysokých škôl bola hlavne výučba. Výskum na univerzitách bol zároveň centrálne regulovaný štátnou mocou. Hlavnou činnosťou socialistických vedcov v oblasti spoločenských vied mala byť propagácia marxizmu-leninizmu a podpora vládnej politiky. V ekonómii sa napríklad podstatná časť výskumu orientovala na centrálne plánovanie a jeho empirické a teoretické zabezpečenie. Katedry vysokých škôl a zvlášť

⁹ Ide o tieto časopisy: *American Economic Review*, *Econometrica*, *International Economic Review*, *Journal of Economic Theory*, *Journal of Political Economy*, *Quarterly Journal of Economics*, *Review of Economic Studies* a *Review of Economics and Statistics*. Kvalita časopisov sa hodnotila relatívne k časopisu AER, čo je rovnaký prístup, aký používame my. Dusansky a Vernon (1998) zároveň zohľadňujú aj počet strán v jednotlivých časopisoch.

¹⁰ Dusansky a Vernon použili časové obdobie piatich rokov, kým my používame 15-ročné obdobie.

¹¹ Garcia-Castrillo et al. používajú tokovú metódu hodnotenia, kým my používame stavové veličiny. Rozdiel v týchto metódach je však z hľadiska výsledkov pre Slovensko zanedbateľný, keďže na Slovensku je veľmi malá mobilita pracovnej sily medzi univerzitami. Garcia-Castrillo et al. používajú na výpočet impaktového faktora obdobie rokov 1992–1997, kým my používame obdobie rokov 2000–2004. Tieto malé metodické odchýlky však nemajú vplyv na naše závery.

TABUĽKA 9 Porovnanie slovenských inštitúcií so svetom

poradie	inštitúcia	krajina	publikácie celkove
1	Harvard University	USA	4 294,1
2	NBER	USA	3 755,1
3	Chicago University	USA	3 492,8
...			
239	Russian Academy of Sciences	Rusko	101,5
...			
460	Academy of Econ., Krakow	Poľsko	30,3
...			
600	Russian Privatization Center	Rusko	17,0
...			
721	Inst. of World Econ & Intl Relations	Rusko	12,4
...			
797	Technical University Varna	Bulharsko	9,8
...			
820	University Ljubljana	Slovinsko	9,1
...			
887	Warsaw University	Poľsko	7,5
...			
999	Salamanca	Španielsko	5,8
1000	NY State Dep. of Health	USA	5,8
neumiestnená	STU	Slovensko	4,6
neumiestnená	SAV	Slovensko	0,9
neumiestnená	AINova	Slovensko	0,0
neumiestnená	EU	Slovensko	0,0
neumiestnená	SPU	Slovensko	0,0
neumiestnená	TnUAD	Slovensko	0,0
neumiestnená	TUK	Slovensko	0,0
neumiestnená	UMB	Slovensko	0,0
neumiestnená	UK	Slovensko	0,0
neumiestnená	VÚEPP	Slovensko	0,0
neumiestnená	ŽU	Slovensko	0,0

zdroj: (Garcia-Castrillo et al., 2002); vlastné výpočty

spoločenských vied v krajinách strednej a východnej Európy stratili týmto vývojom kontakty so svojimi náprotivkami vo vyspelých kapitalistických štátoch. Pádom komunizmu sa ukázalo, že medzi elitami univerzít vo vyspelých kapitalistických štátoch a v krajinách strednej a východnej Európy sú priepastné rozdiely v orientácii výskumu, dosiahnutom vzdelaníu a inštitucionálnom zabezpečení výskumnej práce.

Treba zároveň dodať, že podobné rozdiely medzi krajinami strednej a východnej Európy a vyspelými kapitalistickými krajinami existovali aj v iných oblastiach, ako napríklad v priemysle a poľnohospodárstve. Avšak v priemysle alebo poľnohospodárstve priniesla firmám v tranzitívnych krajinách mnohé zmeny liberalizácia domácich trhov a zahraničných obchodných vzťahov. V prvom rade sú firmy vystavené väčšej domácej a zahraničnej konkurencii a len konkurencieschopné výrobky sa dokážu presadiť na trhu. Zároveň majú firmy lepší prístup k zahraničným technológiám a know-how.

Liberalizácia teda vytvorila tlak na zlepšovanie produktivity podnikov a nárast kvality výrobkov. Výsledkom je postupná konvergencia slovenskej ekonomiky k vyspelým ekonomikám vo všetkých oblastiach, vrátane znižovania rozdielov v príjmoch, produktivite alebo štruktúre hospodárstva. Aplikovali sa západné štandardy, ekonomické pravidlá aj *corporate governance* (Djankov – Murrell, 2002), (Carlin et al., 2001), (de Melo et al., 2001), (Berg et al., 1999).

Vysokému školstvu sa však podobná liberalizácia vyhybala. Univerzity nemusia bojovať o zákazníkov (študentov), pretože existuje prebytok dopytu nad ponukou vysokoškolských študijných miest.¹² Vstup nových subjektov poskytujúcich vysokoškolské vzdelanie na trh je obmedzovaný štátnou reguláciou prostredníctvom akreditačného procesu a aj nezákonnosťou vyberania poplatkov za štúdium na verejných vysokých školách.

Ekonomická kríza v prvých rokoch transformácie hospodárstva a spoločnosti zároveň spôsobila nedostatočný prísun štátnych zdrojov na vedeckú a výskumnú prácu. Vedecko-výskumná základňa stratila v tomto období pracovníkov aj aktíva a musela sa preorientovať na činnosti prinášajúce okamžitý finančný prospech na úkor výskumu (Moore, 1994).

Do štátom regulovaného vysokého školstva neprichádzal v dostatočnej miere ani zahraničný súkromný ľudský, ani fyzický kapitál. V 90. rokoch prenos vedomostí zo Západu do krajín strednej a východnej Európy bol podporovaný z prostriedkov nadácií (Sorosova nadácia, Mellon Foundation a pod.), ale po presune aktivít nadácií ďalej na východ sa pracovné a vedecké kontakty vysokoškolských pracovníkov s vyspelými svetovými univerzitami zredukovali.

Liberalizáciu poskytovania univerzitného vzdelávania brzdili aj nedokonalé informácie. Spotrebitelia, t. j. študenti, nemajú dostatočné informácie o kvalite konkrétnej univerzity alebo fakulty. Nedostatok informácií brzdí konkurenciu na trhu, a teda nepodporuje rast kvality a produktivity. (Tento článok redukuje nedokonalé informácie o univerzitnom trhu.)

Náznak konkurencie existuje v rámci univerzít v kariérnom postupe pre obmedzený počet docentských a profesorských miest. Získanie docentského, resp. profesorského miesta je podmienené splnením kritérií, ktoré schvaľujú vedecké rady univerzít. Zásadný vplyv na kritériá habilitačného konania a konania na vymenúvanie profesorov má Ministerstvo školstva Slovenskej republiky prostredníctvom Akreditačnej komisie.¹³ Kritériá vysokej školy na získanie titulu docent a profesor sa totiž posudzujú pri akreditácii habilitačného konania a konania na vymenúvanie profesorov.

Vedecké rady vysokých škôl môžu ovplyvniť kvalitu vysokých škôl stanovením vhodných kritérií podmieňujúcich kariérny postup na univerzite (Gamer, 1979). Z *tabuľky 10* však vyplýva, že kritériá na získanie titulu docent, resp. profesor zdôrazňujú skôr kvantitu na úkor kvality. Podmienka počtu publikácií v kvalitných časopisoch je na všetkých univerzitách nízka

¹² V roku 2004 sa na všetky univerzity SR prihlásilo 98 tisíc študentov, pričom kapacita univerzít je spolu 35 000 miest (prameň: Ministerstvo školstva SR).

¹³ Akreditačná komisia je poradný orgán vlády Slovenskej republiky, ktorého základnou úlohou je sledovať, posudzovať a nezávisle hodnotiť kvalitu vzdelávacej, výskumnej, vývojovej, umeleckej a ďalšej tvorivej činnosti vysokých škôl a napomáhať jej zvyšovaniu.

TABUĽKA 10 Požiadavky na získanie docentúr a profesúr na vybraných univerzitách na Slovensku

	EU		UMB		SPU, FEM		UK, FM	
	doc.	prof.	doc.	prof.	doc.	prof.	doc.	prof.
A. publikácie v časopisoch^a	15	25	35	75	15	28	15	25
karentované	1	2	–	–	1	3	–	–
nekarentované a ostatné	14	23	–	–	14	25	–	–
zahraničné	–	–	5	10	–	–	2	5
domáce	–	–	20	45	–	–	–	–
ostatné	–	–	10	20	–	–	–	–
B. monografie	1	2	1	2	1	2	1	2
C. konferencie a zborníky	10	20	–	–	27	60	3	5
zahraničné	2	5	–	–	9	20	–	–
domáce	8	15	–	–	18	40	–	–
D. knižné publikácie	–	–	–	–	–	–	–	–
zahraničné	–	–	–	–	–	–	–	–
domáce	–	–	–	–	–	–	–	–
kapitola v knihe	–	–	–	–	1	2	–	–
E. citácie	12	30	30	70	30	50	30^b	50^c
zahraničné	2	5	10	20	–	–	–	–
domáce	7	20	20	50	–	–	–	–
ostatné	3	5	–	–	–	–	–	–
F. učebné pomôcky	3	6	1	3	4	8	–	–
G. ostatné publikácie	7	20	2	5	–	–	–	–

poznámky: ^a Pre UMB a UK táto kategória zahŕňa aj zborníky.

^b alebo 10 zahraničných citácií

^c alebo 20 zahraničných citácií

(0–1 publikácia na miesto docenta, 0–3 publikácie na miesto profesora). V kritériách naopak dominujú aktivity, ktoré neprechádzajú tvrdým procesom medzinárodnej kontroly kvality.

5. Záver

Cieľom tohto článku je analýza kvality výskumu na slovenských ekonomických univerzitách a ekonomických výskumných ústavoch. Hodnotenie sa uskutočnilo na základe publikačnej činnosti pracovníkov zamestnaných v hodnotených pracoviskách v akademickom roku 2004/2005. Zdroje publikácií boli SSCI a EconLit. Hodnotilo sa množstvo publikácií celkove (produkcia), ako aj množstvo publikácií na pracovníka (produktivita) pri súčasnom zohľadnení kvality publikácie.

Z výsledkov vyplýva, že transformácia slovenského univerzitného výskumu dosiaľ neprebehla. Stále pretrváva rozdelenie „práce“, pri ktorom centrálné výskumne ústavy (hlavne SAV) sa špecializujú na výskum, kým univerzity sa špecializujú na výučbu. Nevýhoda tohto systému je, že presun nových poznatkov do praxe je obmedzený.

Všeobecne platí, že celkové publikácie aj publikácie na pracovníka sú výrazne nižšie (o 63 %) po vylúčení slovenských časopisov. Na jednej strane to znamená, že výskum slovenských ekonómov je v prvom rade orientovaný na aplikované problémy týkajúce sa slovenskej ekonomiky. Na druhej strane to však môže signalizovať aj fakt, že množstvo slovenských ekonómov sa

ešte stále nedokáže integrovať do európskeho, resp. svetového vedeckého priestoru, kde konkurencia je silnejšia, a preto na presadenie je potrebná väčšia kvalita výskumu.

Slovenské výskumné ústavy a univerzity výrazne zaostávajú za svetom. Nízka publikačná činnosť je dôsledkom historického vývoja, najmä pred rokom 1989, zle nastavených kritérií hodnotenia pracovníkov na univerzitách, resp. ministerstvách, nedokonalých informácií a nízkej miery konkurencie medzi univerzitami v dôsledku politiky vlády.

LITERATÚRA

- ADAMS, J. D. (1990): Fundamental Stocks of Knowledge and Productivity Growth. *Journal of Political Economy*, vol. 98, 1990, no. 4, pp. 673–702.
- BAIRAM, E. (1997): Corrigendum: Research Productivity in New Zealand University Economics Departments 1988–95. *New Zealand Economic Papers*, vol. 31, 1997, pp. 229–241.
- BAUMANN, G. B. – WERDEN, G. J. – WILLIAMS, M. A. (1987): Ranking of Economics Departments by Field. *American Economist*, vol. 31, 1987, no. 1, pp. 56–72.
- BAUWENS, L. (1998): *A New Method to Rank University Research and Researchers in Economics in Belgium. CORE*. Université Catholique de Louvain. <http://www.core.ucl.ac.be/econometrics/Bauwens/Rankings/Method.doc>.
- BERG, A. – BORENSZTEIN, E. – SAHAY, R. – ZETTELMEYER, J. (1999): The Evolution of Output in Transition Economies: Explaining the Differences. *IMF Working Paper*, no. 99/73.
- BROWN, R. B. – MCCARTNEY, S. (1998): The Link between Research and Teaching: Its Purpose and Implications. *Innovations in Education and Training International*, vol. 35, 1998, no. 2, pp. 117–129.
- CARLIN, W. – FRIES, S. – SCHAFFER, M. – SEABRIGHT, P. (2001): Competition and Enterprise Performance in Transition Economies: Evidence from a Cross-Country Survey. *EBRD Working Paper*, 2001, no. 63.
- CONCEICAO, P. – HEITOR, M. V. – OLIVEIRA, P. M. (1998): Expectations for the University in the Knowledge-based Economy. *Technological Forecasting and Social Change*, vol. 58, 1998, no. 3, pp. 203–214.
- CONROY, M. E. – DUSANSKY, R. (1995): The Productivity of Economics Departments in the U.S. Publications in the Core Journals. *Journal of Economic Literature*, vol. 33, 1995, pp. 1966–1971.
- DAVIS, P. – PAPANEEK, G. F. (1984): Faculty Ratings of Major Economics Departments by Citations. *American Economic Review*, vol. 74, 1984, pp. 225–230.
- DJANKOV, S. – MURRELL, P. (2002). Enterprise Restructuring in Transition: A Quantitative Survey. *Journal of Economic Literature*, vol. 40, 2002, no. 3, pp. 739–792.
- DOLADO, J. J. – GARCIA-ROMERO, A. – ZAMARRO, G. (2003): Publishing Performance in Economics Spanish Rankings (1990–1999). *Spanish Economic Review*, 2003, no. 5, pp. 85–100.
- DUSANSKY, R. – VERNON, C. J. (1998): Rankings of U.S. Economics Departments. *Journal of Economic Perspectives*, vol. 12, 1998, no. 1, pp. 157–170.
- FANDEL, P. (2005): Metodologické poznámky k hodnoteniu efektívnosti vzdelávania na vysokých školách. *Seminár na tému „Efficiency and Responsibility in Education“* (20–21 jún 2005, Kostelec nad Černými Lesy, Česká republika), *Proceedings of Papers 2005*.
- FUSFELD, D. R. (1956): The Program of the American Economic Association. *American Economic Review*, vol. 46, 1956, pp. 642–644.
- GAMER, C. A. (1979): Academic Publication, Market Signaling, and Scientific Research Decisions. *Economic Inquiry*, vol. 17, 1979, no. 4, pp. 575–585.
- GARCIA-CASTRILLO, P. – MONTANES, A. – SANZ-GRACIA, F. (2002): A Worldwide Assessment of Scientific Production in Economics. (1992–1997). *Applied Economics*, vol. 34, 2002, pp. 1453–1475.
- KALAITZIDAKIS, P. – MAMUNEAS, M. – STENGOS, T. (2002): *Rankings of Academic Journals and Institutions in Economics*. University of Cyprus – mimeo

- MELO, M. de – DENIZER, C. – GELB, A. – TENEV, S. (2001): Circumstance and Choice: The Role of Initial Conditions and Policies in Transition Economies. *World Bank Economic Review*, vol. 15, 2001, no. 1, pp. 1–31.
- MIXON, F. G. (jr) – UPADHYAYA, K. P. (2001): Ranking Economics Departments in the US South. *Applied Economics Letters*, vol. 8, 2001, pp. 115–119.
- MOORE, J. H. (1994): Science and Technology in Central and Eastern Europe: after the Revolution. *European Business Journal*, vol. 6, 1994, no. 1, pp. 8–20.
- OECD (1996): *The Knowledge-Based Economy*. Paris, 1996.
- PLESKOVIC, B. – ANDERS, A. – BADER, W. – CAMPBELL, R. (2000): State of the Art in Economics Education and Research in Transition Economies. *Comparative Economic Studies*, 2000, no. 2, pp. 65–108.
- SCOTT, L. C. – MITIAS, P. M. (1996): Trends in Rankings of Economics Departments in the U.S.: An Update. *Economic Inquiry*, vol. 34, 1996, pp. 378–400.
- SINHA, D. – MACRI, J. (2002): Ranking of Australian Economics Departments. 1988–2000. *Economic Record*, vol. 78, 2002, no. 241, pp. 136–146.
- SMITH, H. L. (2003): Knowledge Organizations and Local Economic Development: The Cases of Oxford and Grenoble. *Regional Studies*, vol. 37, 2003, no. 9, pp. 899–909.
- STIGLER, G. (1961): The Economics of Information. *Journal of Political Economy*, vol. 69, 1961, no. 3, pp. 213–225.
- TOWE, J. B. – WRIGHT, D. J. (1995): Research Published by Australian Economics and Econometrics Departments. *Economic Record*, vol. 71, 1995, pp. 8–17.
- TRNOVEC, F. (2005): Institucionální vědecký kapitál a individuální výkonnost v české ekonomické vědě. *Seminár na tému „Problémy ekonomiky vědy a vzdělávání“* (26. september 2005, Praha, Česká republika).
- WEILER, S. (2000): Information and Market Failure in Local Economic Development: A New Role for Universities? *Economic Development Quarterly*, vol. 14, 2000, no. 2, pp. 194–203.

SUMMARY

JEL classification: A11, P2

Keywords: research – economics – university – publications

The State of Economic Research in Slovakia

Pavel CIAIAN – Katholieke Universiteit Leuven, Faculty of Economics, Belgium and Slovak Agricultural University in Nitra (pavel.ciaian@econ.kuleuven.be)

Ján POKRIVČÁK – Slovak Agricultural University in Nitra and Katholieke Universiteit Leuven, Centre for Agricultural and Food Economics, Belgium (jan.pokrivcak@uniag.sk)

Miroslava RAJCANIOVÁ – Slovak Agricultural University in Nitra (miroslava.rajcaniova@fem.uniag.sk)

This paper evaluates economic universities and research institutes in Slovakia with respect to research output. The quality of a given university or research institute is measured by the stock approach, i.e., current staff publication activity as recorded in the SSCI and EconLit databases.

Our results show that no significant transformation of university economic research has occurred in Slovakia since the end of communism. In fact, the organization of academic research in Slovakia retains its communist-era features wherein research is largely monopolized by central research institutes with universities engaged mainly in education. Sixty-three percent of the total research output in Slovakia in the 1990's was published in domestic journals, indicating low international competitiveness.